

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. lapkričio 15 d.*

„Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — 32 ir 33 straipsniai — Teismo sprendimų pripažinimas — Sąvoka „teismo sprendimas“ — Teismo sprendimo poveikis tarptautinei jurisdikcijai — Jurisdikciją nustatanti sąlyga“

Byloje C-456/11

dėl *Landgericht Bremen* (Vokietija) 2011 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. rugsėjo 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Gothaer Allgemeine Versicherung AG,

ERGO Versicherung AG,

Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts,

Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG,

Krones AG

prieš

Samskip GmbH,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einantis K. Lenaerts (pranešėjas), teisėjai E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský ir T. von Danwitz

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. liepos 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG*, atstovaujama *Rechtsanwalt K. Ramming*,

* Proceso kalba: vokiečių.

- *Krones AG*, atstovaujamos *Rechtsanwälte A. Nerz* ir *M. Theisen*, padedamų *professeur R. Geimer* ir *Justiziar C. Wagner*,
 - *Samskip GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt O. Hartenstein*,
 - Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos *T. Henze* ir *F. Wannek*,
 - Belgijos vyriausybės, atstovaujamos *J.-C. Halleux* ir *T. Materne*,
 - Austrijos vyriausybės, atstovaujamos *A. Posch*,
 - Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos *D. Klingele*,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos *W. Bogensberger* ir *A.-M. Rouchaud-Joët*,
- susipažinęs su 2012 m. rugsėjo 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 32 ir 33 straipsnių išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį tarp keturių Vokietijos draudimo bendrovių, t. y. *Gothaer Allgemeine Versicherung AG*, *ERGO Versicherung AG*, *Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts* ir *Nürnberger Allgemeine Versicherungs AG* (toliau – draudikės), bei *Krones AG* (toliau – *Krones*), Vokietijos bendrovės, kurią buvo apdraudusios šios draudikės, ir *Samskip GmbH* (toliau – *Samskip*), kuri yra *Samskip Holding BV* – Nyderlanduose buveinę turinčios, bet Islandijoje įsteigtos transporto ir logistikos įmonės – dukterinė bendrovė Vokietijoje, dėl *Samskip* atlikto alaus įrangos gabenimo pirkėjai *Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA* (toliau – gavėja), kuri yra Meksikos įmonė.
- 3 Šis ginčas susijęs su ieškiniais, kuriuos Vokietijos teismuose pareiškė draudikės ir *Krones*, prašydamos atlyginti žalą, tariamai padarytą gabenant minėtą įrangą, nors Belgijos teismai, įskaitant *Hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas, Belgija), atmetė panašius juose pareikštus ieškinius kaip nepriimtinius motyvuodami tuo, kad 2006m. rugpjūčio 13 d., t. y. tą dieną, kai *Samskip* perėmė įrangą Antverpene (Belgija), sudarytame konosamente (krovinio važtaraštis) („Bill of Lading“) buvo įrašyta sąlyga, pagal kurią Islandijos teismai pripažįstami turintys jurisdikciją spręsti bet kokią ginčą, o vežimo sutarčiai taikytina Islandijos teisė.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 4 2007 m. spalio 30 d. pasirašytos Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, kuri Bendrijos vardu buvo patvirtinta 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB (OL L 147, 2009, p. 1, toliau – Lugano konvencija),

23 straipsnio 1 dalyje, kuri didžia dalimi yra panaši į 1988 m. rugsėjo 16 d. sudarytos Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 319, p. 9) 17 straipsnį, numatyta:

„Jeigu šalys, kurių vienos arba daugiau nuolatinė gyvenamoji vieta (buveinė) yra šios konvencijos privalančioje laikytis valstybėje, yra susitarusios, kad šios konvencijos privalančios laikytis valstybės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti dėl konkrečių teisinių santykių, minėtas teismas arba minėti teismai turi jurisdikciją. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nebuvo susitarusios kitaip. Toks jurisdikciją suteikiantis susitarimas:

- a) priimamas arba paliudijamas raštu; arba
- b) priimamas tokia forma, kuri atitinka šalių tarpusavyje nustatytą praktiką; arba
- c) tarptautinės prekybos arba komercijos srityje priimamas tokia forma, kuri atitinka panaudojimą, apie kurį šalys žino arba turėjo žinoti, ir kurį tokioje prekyboje arba komercijoje plačiai žino ir vykdo sutarčių, susijusių su konkrečia prekyba arba atitinkama komercija, šalys.“

Sjungos teisė

5 Reglamento Nr. 44/2001 2, 6, 15–17 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„2) Tam tikri skirtumai tarp jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą reglamentuojančių nacionalinių taisyklių trukdo patikimai veikti vidaus rinkai. Nuostatos dėl jurisdikcijos kolizinių normų civilinėse ir komercinėse bylose suvienodinimo ir formalumų supaprastinimo, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą, yra labai svarbios.

<...>

6) Siekiant įgyvendinti laisvą civilinėse ir komercinėse bylose priimtų sprendimų judėjimą, reikia numatyti, kad jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą bei vykdymą reguliuojančias taisykles reglamentuotų privalomas ir tiesiogiai taikomas Bendrijos teisinis dokumentas.

<...>

15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai. Reikia nustatyti aiškų ir efektyvų *lis pendens* bylų ir susijusių ieškinių sprendimo mechanizmą, kuris taip pat padėtų išvengti dėl nacionalinių skirtumų atsirandančių problemų, kai reikia nustatyti laiką, kada byla yra laikytina dar neišspręsta. Pagal šį reglamentą minėtas laikas turėtų būti atskirai apibrėžtas.

16) Tarpusavio pasitikėjimas, vykdamas teisingumą Bendrijoje, pateisina valstybėje narėje priimtų teismo sprendimų automatišką pripažinimą, nepradedant jokio proceso, išskyrus tuos atvejus, kai kyla ginčas.

17) Vadovaujantis tuo pačiu tarpusavio pasitikėjimo principu, vienoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo vykdymo kitoje valstybėje narėje procesas turi būti veiksmingas ir greitas. Tuo tikslu teismo sprendimas turėtų būti paskelbtas vykdytinu automatiškai, formaliai patikrinus pateiktus dokumentus, nepaliekant teismui jokios galimybės savo iniciatyva nurodyti bet kokią sprendimo nevykdymo pagrindą pagal šį reglamentą.“

- 6 Šio reglamento 23 straipsnio 1 dalyje, kurios formuluotė iš esmės tokia pati kaip ir šio sprendimo 4 punkte pateiktos Lugano konvencijos 23 straipsnio 1 dalies, nustatyta:

„Jeigu šalys, kurių vienos arba daugiau nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti dėl konkrečių teisinių santykių, minėtas teismas arba minėti teismai turi jurisdikciją. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nebuvo susitarusios kitaip. Toks jurisdikciją suteikiantis susitarimas:

- a) priimamas arba paliudijamas raštu; arba
- b) priimamas tokia forma, kuri atitinka šalių tarpusavyje nustatytą praktiką; arba
- c) tarptautinės prekybos arba komercijos srityje priimamas tokia forma, kuri atitinka panaudojimą, apie kurį šalys žino arba turėjo žinoti, ir kurį tokioje prekyboje arba komercijoje plačiai žino ir vykdo sutarčių, susijusių su konkrečia prekyba arba atitinkama komercija, šalys.“

- 7 To paties reglamento 32 straipsnyje nurodyta:

„Šiame reglamente „teismo sprendimas“ reiškia bet kokią valstybės narės teismo sprendimą, nepaisant to, kaip jis yra įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar teismo įsakymų [įsakymą], taip pat ir teismo pareigūno nurodymą dėl sumokėtino žyminio mokesčio bei išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu.“

- 8 Reglamento Nr. 44/2001 33 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitoje valstybėje narėje nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.

2. Bet kuri suinteresuota šalis, kuri pateikia teismo sprendimo pripažinimo klausimą kaip ginčo esmę, gali pagal šio skyriaus 2 ir 3 skirsniuose numatytą tvarką, kreiptis [tvarką kreiptis] dėl nutarties dėl teismo sprendimo pripažinimo išdavimo.

3. Jei proceso baigtis valstybės narės teisme priklauso nuo neesminio pripažinimui klausimo nustatymo, teismas turi jurisdikciją tokio klausimo nusprendimui [Jei bylos valstybės narės teisme baigtis priklauso nuo to, kaip bus išspręstas nepagrindinis klausimas dėl pripažinimo, minėtas teismas turi jurisdikciją šiuo klausimu].“

- 9 Šio reglamento 34 straipsnyje nustatyta:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

- 1) jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai;
- 2) jei jis buvo priimtas atsakovui nedalyvaujant procese, ir jei atsakovas neturėjo galimybės laiku ir tinkamu būdu gauti bylos iškėlimo arba lygiaverčio dokumento, kad galėtų susitarti dėl savo gynybos [pasirengti gynybai], išskyrus jei atsakovas nepradėjo proceso siekdamas apskūsti tokį sprendimą, kai tai jam buvo įmanoma padaryti [nors galėjo tai padaryti];
- 3) jei jis yra nesuderinamas su sprendimu, priimtu dėl ginčo tarp tų pačių šalių prašomoje sprendimo pripažinimo valstybėje narėje;

4) jei jis yra nesuderinamas su anksčiau priimtu kitoje valstybėje narėje [ar trečiojoje valstybėje] teismo sprendimu dėl ieškinio tuo pačiu pagrindu tarp tų pačių šalių, jei ankstesnis sprendimas atitinka sprendimų pripažinimo sąlygas prašomoje pripažinti valstybėje narėje.“

10 Reglamento Nr. 44/2001 35 straipsnyje nurodyta:

„1. Be to, sprendimas nėra pripažįstamas, jei jis prieštarauja II skyriaus 3, 4 ar 6 skirsniams, arba 72 straipsnyje numatytu atveju.

2. Nagrinėdamas pirmiau minėtoje dalyje numatytus jurisdikcijos pagrindus, prašomas teismas ar kompetentinga institucija yra įpareigotas kilmės valstybės narės teismo faktų aiškinimu [yra saistomas faktinių aplinkybių aiškinimo, kuriuo kilmės valstybės narės teismas pagrindė savo jurisdikciją].

3. Priklausomai nuo 1 dalies [Nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies], kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija gali nebūti [negali būti] peržiūrima. 34 straipsnio 1 punkte minimas viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas taisyklėms dėl jurisdikcijos.“

11 Reglamento Nr. 44/2001 36 straipsnyje nustatyta:

„Jokiomis aplinkybėmis užsienio teismo sprendimas negali būti peržiūrimas iš esmės.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 2006 m. *Krones* pardavė gavėjai alaus įrangą. Ji pavedė *Samskip* organizuoti ir gabenti šią įrangą iš Antverpeno per Altamirą, miestą esantį Meksikoje, į Gvadalacharą (Meksika).

13 2006 m. birželio 13 d. siunta, sudaryta iš konteinerių ir transportavimo įrenginių, buvo pristatyta *Samskip*. Tą pačią dieną ši parengė konosamentą, kuriame buvo nurodyta *Krones* kaip siuntėja („shipper“), [*Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA*] kaip gavėja („consignee“), Antverpenas kaip pakrovimo uostas, o Altamira kaip paskirties uostas. Šio dokumento kitoje pusėje nurodytų sąlygų („Endorsements“) antrame punkte nustatyta:

„Jurisdikcija. Visi ginčai, kylantys pagal šį konosamentą, turi būti sprendžiami Islandijoje pagal Islandijos teisę.“

14 Ieškovių pagrindinėje byloje teigimu, siunta buvo apgadinta gabenant ją jūra, o dalis siuntos buvo apgadinta vėliau, gabenant sausuma nuo Altamiro į Gvadalacharą. *Krones* perdavė savo teises – dviejų specialiųjų skolinimosi teisių, kurių vertė perdavimo momentu buvo 235 666,46 EUR, reikalavimus, kurių dydis atitinka didžiausios pagal jūrų teisę numatytos atsakomybės dydį – draudikėms proporcingai jų prisiimtos rizikos procentinei daliai. Reikalavimus, kylančius iš konosamento, gavėja taip pat perdavė draudikėms proporcingai jų prisiimtos rizikos procentinei daliai.

15 2007 m. rugpjūčio 30 d. pateikusių ieškinį gavėja ir draudikės kreipėsi į Belgijos teismą su prašymu, kad 2007 m. spalio 16 d. *Samskip* atvyktų į *Rechtbank van koophandel te Antwerpen* (Antverpeno komercinių bylų teismas). Šis teismas priėmė sprendimą draudikių ir gavėjos naudai, tačiau 2009 m. spalio 5 d. *Hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas) sprendimu jis buvo pakeistas atsakovės naudai nurodant, kad „teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti bylos“.

16 Sprendimo motyvuose *Hof van Beroep te Gent Antwerpen* nurodė, kad pagal vežimo sutartį gavėja neturi teisės pareikšti ieškinio. Nors draudikės yra suinteresuotos kaip *Krones* teisių perėmėjos, jos vis dėlto privalo laikytis konosamente įtvirtintos jurisdikciją nustatančios sąlygos. Pagal šio konosamento sąlygų 2 punktą Islandijos teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti bylas, kylančias iš vežimo sutarties, todėl Belgijos teismai neturi jurisdikcijos. Šis teismo sprendimas įsiteisėjo.

- 17 2010 m. rugsėjo mėn. draudikės *Landgericht Bremen* (Brėmeno apygardos teismas), o *Krones Landgericht Landshut* (Landshuto apygardos teismas) pareiškė *Samskip* ieškinius dėl žalos atlyginimo. 2011 m. birželio 3 d. nutartimi *Landgericht Landshut* perdavė *Krones* bylą *Landgericht Bremen*.
- 18 *Landgericht Bremen* pažymi, kad, *Samskip* teigimu, ieškiniai yra nepriimtini, nes 2009 m. spalio 5 d. *Hof van Antwerpen Beroep* sprendimas sukelia teisinių pasekmių tiek, kiek tai susiję ne tik su Belgijos teismų jurisdikcijos nebuvimu, bet ir su to paties sprendimo motyvuose pateikta išvada, kad jurisdikciją turi Islandijos teismai. Iš tikrųjų *Samskip* mano, kad pagal Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnį ir 33 straipsnio 3 dalį šis sprendimas turi privalomą galią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 19 Draudikės ir *Krones* mano, kad, remiantis 2009 m. spalio 5 d. *Hof van Antwerpen Beroep* sprendimu, galbūt galima teigti, jog išvada, kad Belgijos teismai neturi jurisdikcijos, yra privaloma. Tačiau šis sprendimas neturi jokio kito poveikio, ypač kiek tai susiję su tuo, jog dėl tariamos Islandijos teismų jurisdikcijos kitų nei Belgijos Karalystės valstybių narių teismai neturi jurisdikcijos.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris remiasi Vokietijos doktrina, teigia, kad 2009 m. spalio 5 d. *Hof van beroep te Antwerpen* sprendimas yra „procesinio pobūdžio teismo sprendimas“ („Prozessurteil“), kuriuo atmetamas ieškinys kaip nepriimtinas dėl to, kad nėra įvykdytos sąlygos, būtinos priimti sprendimą dėl bylos esmės. Didžioji tokių užsienio teismų sprendimų dalis negali būti pripažinti Vokietijoje. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar jis turi pripažinti tokį sprendimą, ir, jei taip, ar tokio pripažinimo galia apima to sprendimo motyvus.
- 21 Šiomis aplinkybėmis *Landgericht Bremen* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „teismo sprendimas“ iš esmės apima ir tuos sprendimus, kuriuose apsiribojama išvada, jog nėra įvykdytos procesinio pobūdžio priimtimumo sąlygos (vadinamasis „procesinio pobūdžio sprendimas“)?
 2. Ar Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad sąvoka „teismo sprendimas“ taip pat apima galutinį teismo sprendimą, kuriuo dėl jurisdikciją nustatančios sąlygos atmetama tarptautinė jurisdikcija?
 3. Ar atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su poveikio apimties išplėtimo principu (1988 m. vasario 4 d. Sprendimas *Hoffmann*, 145/86, Rink. p. 645), Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad kiekviena valstybė narė privalo pripažinti kitos valstybės narės teismo sprendimus dėl šalių sutartos jurisdikciją suteikiančios sąlygos poveikio, jei pagal pirmojo teismo nacionalinę teisę išvada dėl jurisdikciją nustatančios sąlygos galiojimo įgyja *res judicata* galią net ir tuo atveju, jei sprendimas šiuo klausimu yra procesinio pobūdžio teismo sprendimo, kuriuo atmetamas ieškinys, dalis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 22 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis apima ir sprendimą, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatuoja, kad neturi jurisdikcijos, net jei šis sprendimas pagal kitos valstybės narės teisę laikomas „procesinio pobūdžio sprendimu“.

- 23 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad pagal Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnio formuluotę sąvoka „teismo sprendimas“ apima „bet koki“ valstybės narės teismo sprendimą, nedarant skirtumo dėl nagrinėjamo sprendimo turinio, todėl ši sąvoka iš esmės apima ir sprendimą, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatuoja, kad jis neturi jurisdikcijos.
- 24 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) 25 straipsnis, kurio Teisingumo Teismo pateiktas išaiškinimas iš principo galioja ir atitinkamai Reglamento Nr. 44/2001 nuostatai (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 18 d. Sprendimo *Realchemie Nederland*, C-406/09, Rink. p. I-9773, 38 punktą), būtent šio reglamento 32 straipsniui, taikomas ne vien teismo sprendimams, kuriais išsprendžiama visa byla ar jos dalis, bet ir negalutiniams sprendimams ar sprendimams dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (2004 m. spalio 14 d. Sprendimo *Mærsk Olie & Gas*, C-39/02, Rink. p. I-9657, 46 punktas).
- 25 Taip pat pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Reglamento Nr. 44/2001 nuostatos turi būti aiškinamos autonomiškai, atsižvelgiant į jo sistemą ir tikslus (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Reisch Montage*, C-103/05, Rink. p. I-6827, 29 punktą; 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Draka NK Cables ir kt.*, C-167/08, Rink. p. I-3477, 19 punktą ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, Rink. p. I-6917, 17 punktą).
- 26 Tačiau vienas iš Reglamentu Nr. 44/2001 siekiamų tikslų, įtvirtintų antroje konstatuojamojoje dalyje, yra „formalumų supaprastinimas, siekiant užtikrinti greitą ir paprastą teismo priimtų sprendimų valstybėse narėse, kurios privalo laikytis šio reglamento, pripažinimą ir vykdymą“, o tai irgi patvirtina „teismo sprendimo“ sąvokos aiškinimą, pagal kurį neatsižvelgiama į tai, kaip kvalifikuojamas nacionalinio teismo priimtas aktas pagal valstybės narės teisę, nepaisant to, ar tai yra kilmės valstybės narės, ar prašomosios valstybės narės teisė. Iš tiesų kiekvienos nacionalinės teisės ypatumais pagrįstas šios sąvokos aiškinimas būtų didelė kliūtis pasiekti šį tikslą.
- 27 Be to, Reglamento Nr. 44/2001 šeštoje konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „siekiama įgyvendinti laisvą civilinėse ir komercinėse bylose priimtų sprendimų judėjimą“. Toks tikslas patvirtina būtinybę sąvoką „teismo sprendimas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnį, aiškinti taip, kad ji apima sprendimus, kuriais valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatuoja, kad jis neturi jurisdikcijos. Nepripažįstant tokių teismo sprendimų, būtų labai ribojamas laisvas teismo sprendimų judėjimas.
- 28 Reglamente Nr. 44/2001 nustatytos sistemos klausimu 16 ir 17 konstatuojamosiose dalyse akcentuojama valstybių narių teismų tarpusavio pasitikėjimo principo svarba, pripažįstant ir vykdant teismo sprendimus, o tai irgi reiškia, jog ši sąvoka nėra aiškinama siaurai, siekiant pirmiausia išvengti ginčų dėl „teismo sprendimo“.
- 29 Iš tikrųjų būtų pakenkta tokiam tarpusavio pasitikėjimui, jei valstybės narės teismas galėtų atsisakyti pripažinti teismo sprendimą, kuriuo kitos valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatavo, kad jis neturi jurisdikcijos. Pripažinus, kad valstybės narės teismas gali atsisakyti pripažinti tokį teismo sprendimą, tai prieštarautų Reglamento Nr. 44/2001 sistemai, nes toks atsisakymas galėtų pakenkti veiksmingam šio reglamento II skyriuje įtvirtintų taisyklių, susijusių su jurisdikcijos pasiskirstymu tarp valstybių narių teismų, veikimui.
- 30 Kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 49 ir 50 punktuose, pagal Reglamento Nr. 44/2001 33–35 straipsnių nuostatas taip pat draudžiama siaurai aiškinti sąvoką „teismo sprendimas“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 32 straipsnį. 33 straipsnyje yra įtvirtintas principas, jog teismo sprendimai turi būti pripažinti, o 34 ir 35 straipsniuose numatytos šio principo išimtys, kurios turi būti aiškinamos siaurai. Be to, 35 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija negali būti peržiūrima ir kad viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas taisyklėms dėl jurisdikcijos.

- 31 Reikia pažymėti, jog sąvokos „teismo sprendimas“ siauras aiškinimas reikštų, kad būtų sukurti tokios kategorijos teismų priimti aktai, kurie nebūtų priskiriami Reglamento Nr. 44/2001 34 ir 35 straipsnyje išsamiai išvardytoms išimtims ir kurie negalėtų būti kvalifikuojami kaip „teismo sprendimai“, kaip tai apibrėžta 32 straipsnyje, todėl kitų valstybių narių teismai neprivaletų šių aktų pripažinti. Jei egzistuotų tokios kategorijos aktai, įskaitant tuos, kuriais kitos valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją suteikiama sąlyga, konstatuotų, kad jis neturi jurisdikcijos, tai būtų nesuderinama su Reglamento Nr. 44/2001 33–35 straipsniais sukurta sistema, pagal kurią skatinama nevaržomai pripažinti teismo sprendimus, o prašomosios valstybės narės teismai negali peržiūrėti kilmės valstybės narės teismų jurisdikcijos.
- 32 Atsižvelgiant į visus šiuos svarstymus, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti nurodant, kad Reglamento Nr. 44/2001 32 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis apima ir sprendimą, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatuoja, kad neturi jurisdikcijos, neatsižvelgiant į tai, kaip toks teismo sprendimas kvalifikuojamas pagal kitos valstybės narės teisę.

Dėl trečiojo klausimo

- 33 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad teismas, į kurį kreiptasi dėl sprendimo, kuriuo kitos valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją suteikiančia sąlyga, konstatavo, jog jis neturi jurisdikcijos, pripažinimo, yra saistomas įsiteisėjusio sprendimo, kuriuo ieškinyš pripažintas nepriimtiniu, motyvuojamojoje dalyje pateiktos išvados dėl šios sąlygos galiojimo.
- 34 Kaip priminė Teisingumo Teismas, nurodęs P. Jénard parengtą Ataskaitą dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1), pripažinimas turi „suteikti sprendimams tokią galią ir veiksmingumą, kokiais jie pasižymi valstybėje narėje, kurioje buvo priimti“ (minėto Sprendimo *Hoffmann* 10 punktą). Todėl pagal Reglamento Nr. 44/2001 33 straipsnį pripažintas užsienio teismo sprendimas prašomojoje valstybėje iš esmės turi turėti tokias pačias pasekmes kaip ir kilmės valstybėje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Hoffmann* 11 punktą).
- 35 Be to, kaip priminta šio sprendimo 28 punkte, teismų abipusio pasitikėjimo principas yra Reglamentu Nr. 44/2001 nustatytos sistemos pagrindas. Iš tikrųjų, kaip savo išvados 73 punkte pažymėjo generalinis advokatas, didelis tarpusavio pasitikėjimo lygis juo labiau būtinas, kai valstybės narės privalo taikyti bendrąsias jurisdikcijos taisykles. Šiuo atžvilgiu šios taisyklės ir teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo taisyklės sudaro ne atskiras ir savarankiškas, o glaudžiai susijusias grupes (2012 m. birželio 21 d. Sprendimo *Wolf Naturprodukte*, C-514/10, 25 punktą). Tai yra tokia sąsaja, kuri, viena vertus, pateisina supaprastintą pripažinimo ir vykdymo mechanizmą, numatytą šio reglamento 33 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti iš esmės pripažintas kitoje valstybėje narėje, ir dėl kurios, kita vertus, taikoma to paties reglamento 35 straipsnio 3 dalis, pagal kurią kilmės teismo jurisdikcija neperžiūrima (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 7 d. Nuomonės 1/03, Rink. p. I-1145, 163 punktą).
- 36 Reikia pripažinti, kad pagrindinėje byloje Reglamento Nr. 44/2001 23 straipsnis, susijęs su susitarimais dėl jurisdikcijos, netaikytinas, nes pagal jurisdikciją suteikiančią sąlygą ji suteikiama Islandijos Respublikos, kuri nėra Sąjungos narė, teismui. Tačiau, kaip savo išvados 76 punkte nurodė generalinis advokatas, Lugano konvencijos, kurios šalis yra Islandijos Respublika, 23 straipsnyje įtvirtinta šio reglamento 23 straipsniui analogiška nuostata. Kadangi kilmės valstybės narės teismas, peržiūrėdamas savo jurisdikciją, pripažino tokios jurisdikciją nustatančios sąlygos galiojimą, tarpusavio pasitikėjimo principui, vykdamas teisingumą Europos Sąjungoje, prieštarautų tai, jei prašomosios valstybės narės teismas vėl nagrinėtų tą patį klausimą dėl galiojimo.

- 37 Be to, iš Reglamento Nr. 44/2001 36 straipsnio matyti, kad pagal šį tarpusavio pasitikėjimo principą kilmės valstybės narės teismo sprendimas „jokiomis aplinkybėmis <...> negali būti peržiūrimas iš esmės“. Pagal M. Jenard parengtą ataskaitą (p. 46) „draudimas peržiūrėti sprendimą iš esmės reiškia visišką pasitikėjimą kilmės valstybės teismu; pasitikint, kad sprendimas priimtas pagrįstai, reikia pasitikėti ir tuo, kad šis teismas tinkamai taikė [suderintas] jurisdikcijos taisykles.“
- 38 Pripažįstant, jog prašomosios valstybės narės teismas gali laikyti negaliojančia jurisdikciją suteikiančią sąlygą, kurią kilmės valstybės narės teismas pripažino galiojančia, būtų prieštaraujama draudimui peržiūrėti sprendimą dėl esmės pirmiausia tais atvejais, jei kilmės valstybės narės teismas galėtų konstatuoti, jog, nesant, šios sąlygos jis turi jurisdikciją. Iš tikrųjų tokiu atveju tokia prašomosios valstybės narės teismo išvada pakenktų ne tik kilmės valstybės narės teismo išvada dėl jurisdikciją nustatančios sąlygos galiojimo, bet ir šio teismo sprendimui, kuriuo atmetama jo paties jurisdikcija.
- 39 Be to, kaip savo išvados 82 punkte nurodė generalinis advokatas, draudimas peržiūrėti kilmės valstybės narės teismo jurisdikciją reiškia, kad atitinkamai apribojama prašomosios valstybės narės teismo teisė patikrinti savo paties jurisdikciją, nes šis teismas yra saistomas kilmės valstybės narės teismo sprendimo. Reikalavimas vienodai taikyti Sąjungos teisę reiškia, kad šio apribojimo apimtis turi būti apibrėžta Sąjungos lygmeniu, o ne priklausyti nuo skirtingų nacionalinių *res judicata* taisyklių.
- 40 Tačiau Sąjungos teisėje *res judicata* galios sąvoka taikoma ne tik sprendimo rezoliucinei daliai, bet ir jo motyvams, kurie turi pagrįsti rezoliucinę dalį, todėl nuo jos neatskiriami (žr., be kita ko, 2006 m. birželio 1 d. Sprendimo *P & O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya prieš Komisiją*, C-442/03 P ir C-471/03, Rink. p. I-4845, 44 punktą ir 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Artogodan prieš Komisiją*, C-221/10 P, 87 punktą). Atsižvelgiant į šio sprendimo 35 punkte nurodytą aplinkybę, kad bendros jurisdikcijos taisyklės, kurias taiko valstybių narių teismai, kyla iš ES teisės, visų pirma iš Reglamento Nr. 44/2001, ir į vienodumo reikalavimą, nurodytą taip pat šio sprendimo 39 punkte, ES teisėje įtvirtinta *res judicata* galios sąvoka yra svarbi siekiant nustatyti sprendimo, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją suteikiančia sąlyga, nusprendė, kad neturi jurisdikcijos, pasekmes.
- 41 Taigi sprendimu, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją suteikiančia sąlyga, nusprendė, kad neturi jurisdikcijos, motyvuodamas tuo, kad ši sąlyga galioja, yra saistomi kitų valstybių narių teismai, kiek tai susiję ir su sprendimo rezoliucinėje dalyje pateikta išvada dėl šio teismo jurisdikcijos neturėjimo, ir su išvada dėl šios sąlygos galiojimo, esančia šio sprendimo motyvuojamojoje dalyje, kuri yra būtina priimant sprendimo rezoliucinę dalį.
- 42 Šios išvados, be kita to, nepaneigia Vokietijos Federalinės Respublikos argumentai, kurie pirmiausia grindžiami 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Apostolides* (C-420/07, Rink. p. I-3571) 66 punktu, pagal kurį nėra jokios priežasties vykdomam sprendimui suteikti galią, kurios jis neturi nagrinėjamos valstybės narės teisėje. Iš tikrųjų sprendimams, kuriais valstybių narių teismai konstatuoja, jog pagal Reglamentą Nr. 44/2001 jie neturi jurisdikcijos, ir kurie, kaip pažymėta šio sprendimo 35 punkte, priimami pagal bendrąsias Europos Sąjungos teisės jurisdikcijos taisykles, yra taikoma savarankiška sistema, kaip aprašyta šio sprendimo 39–41 punktuose.
- 43 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip: teismas, kurio prašoma pripažinti teismo sprendimą, kuriuo kitos valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatavo, kad neturi jurisdikcijos, yra saistomas įsigaliojusio sprendimo, kuriuo ieškinyje pripažintas nepriimtinas, motyvuojamojoje dalyje pateiktos išvados dėl minėtos sąlygos galiojimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 32 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis apima ir sprendimą, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatuoja, kad neturi jurisdikcijos, neatsižvelgiant į tai, kaip toks teismo sprendimas kvalifikuojamas pagal kitos valstybės narės teisę.
2. Reglamento Nr. 44/2001 32 ir 33 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad teismas, kurio prašoma pripažinti teismo sprendimą, kuriuo kitos valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją nustatančia sąlyga, konstatavo, kad neturi jurisdikcijos, yra saistomas įsigaliojusio sprendimo, kuriuo ieškinys pripažintas nepriimtiniu, motyvuojamojoje dalyje pateiktos išvados dėl minėtos sąlygos galiojimo.

Parašai.